

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“БІЗНЕС-ТРЕНІНГ”
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доцентом кафедри менеджменту організацій
Л. М. Берестецькою

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту організацій
(протокол № 3 від 02.03.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Берестецька Л. М. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Бізнес-тренінг” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 42 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни “Бізнес-тренінг”, методичні матеріали до практичних занять, тести для підсумкового контролю знань, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Трансформація економіки України гостро потребує формування нової генерації фахівців, які водночас з глибокими фундаментальними і спеціальними знаннями здатні до творчої і самостійної діяльності, вміють думати, виявляти проблеми, знаходити і реалізувати нестандартні шляхи їх вирішення. Сформувати фахівця, який би відповідав вказаним вимогам, неможливо без активного впровадження інновацій у технології навчання.

Інновації в галузі навчання включають пошук альтернативних контактних технологій та регулярне оновлення змісту освіти.

Бізнес-тренінг є засобом формування у студентів практичних навичок і вмінь щодо організації фірми та управління її діяльністю. Використання в тренінгу комп'ютерних програм дає можливість імітувати різні економічні та управлінські ситуації, примушує учасників приймати відповідні рішення, кваліфіковано реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища фірми.

У бізнес-тренінгу використовується комп'ютерна імітаційна гра "INVESTOR INDUSTRY", яка була розроблена спеціалістами ФРН і адаптована до умов країн з перехідною економікою.

Комп'ютерна програма забезпечує високий темп гри і розрахована на 15 виробничих циклів, що дає можливість оцінити довгострокові стратегії фірм. Перевагою цієї розробки є наочність та швидкість порівняння результатів діяльності фірм, її гнучкість (приспособлення до широкого спектра реальних ситуацій). Ще однією важливою особливістю програми є використання різноманітних варіантів гри — від найпростіших до найскладніших з поступовим ускладненням завдань.

Бізнес-тренінг з використанням комп'ютерних програм сприяє кращому оволодінню студентами підприємницьким мисленням та діями, дає можливість набути навичок прийняття управлінських рішень, уміння працювати в команді і, як результат, підвищити рівень підготовки майбутніх менеджерів.

Мета самостійної роботи — закріпити знання, здобуті студентами на лекціях, сприяти засвоєнню у повному обсязі навчальної програми дисципліни "Бізнес-тренінг" та формуванню самостійності як важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Основними завданнями самостійної роботи студентів є:

- засвоєння певних знань, умінь;
- закріплення та систематизація здобутих навичок, їх застосування при виконанні практичних завдань і творчих робіт;
- виявлення прогалин у системі знань із предмета “Бізнес-тренінг”.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Бізнес-тренінг” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента здійснюється у різних формах і передбачає:

- опрацювання теоретичних основ, роботу з підручниками, навчальними посібниками, з конспектами лекцій;
- вивчення окремих тем, передбачених для самостійного опрацювання;
- написання конспекту при самостійному опрацюванні теми;
- підготовку до виступу на семінарі;
- виконання індивідуальних завдань;
- аналіз конкретної виробничої ситуації;
- написання рефератів за темою заняття;
- пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- підготовку доповідей на конференції, науково-методичні семінари, а також публікації.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни “Бізнес-тренінг”.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми звітності, термін виконання та кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділу “Самостійна робота студентів”).

Оцінки (бали), отримані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і мають бути доведені до відома студентів.

Метою “Бізнес-тренінгу” є закріплення студентами теоретичних знань, отриманих протягом терміну навчання з інших спеціальних дисциплін та відпрацювання комплексного практичного їх втілення в процесі моделювання роботи промислового підприємства, оволодін-

ня сучасними методами та інструментами прийняття управлінських рішень, осмислення взаємозв'язків у підприємстві.

Учасники тренінгу повинні

вміти:

- поєднувати теоретичне осмислення стану справ з практичними діями;
- ознайомлюватися з основними проблемами підприємства та відчувати їх тісний взаємозв'язок;
- приймати самостійні управлінські рішення та аналізувати їх наслідки;
- усвідомити значення окремих служб підприємства для загального виробничого процесу.

У процесі тренінгу моделюються такі процеси:

- створення учасниками підприємств, що є конкурентами на ринку, та визначення цілей діяльності цих підприємств;
- розробка стратегії маркетингу;
- розробка та реалізація планів збуту і виробництва на підприємстві;
- розрахунок споживання матеріальних ресурсів та потреби в персоналі;
- формування витрат на виробництво та реалізацію продукції;
- ціноутворення на підприємстві;
- обґрунтування організаційної структури підприємства;
- оцінювання фінансового стану підприємства, його інвестиційної привабливості;
- прогнозування фінансового результату, грошових потоків;
- аналіз беззбитковості діяльності підприємства;
- оцінювання ефективності інвестицій.

Тренінг побудований на основі комп'ютерної ділової гри, яка моделює ринкову ситуацію, конкуренцію товаровиробників, примушує його учасників, які виступають в ролі керівників вищої ланки, приймати самостійні рішення в умовах постійної зміни факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“БІЗНЕС-ТРЕНІНГ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
Змістовий модуль I. Вступ до бізнес-тренінгу	
1	Загальна характеристика тренінгу
Змістовий модуль II. Процес бізнес-тренінгу	
2	Формулювання та обґрунтування бізнес-ідеї
3	Обґрунтування концепції організації діяльності фірми
4	Розробка бізнес-плану фірми
	4.1. Проведення маркетингових досліджень та визначення базової стратегії бізнесу
	4.2. Розробка комплексу маркетингу
	4.3. Планування обсягу збуту продукції
	4.4. Планування виробничого процесу
	4.5. Планування витрат фірми
	4.6. Планування персоналу
	4.7. Проектування організаційної структури
	4.8. Оцінка джерел фінансування
	4.9. Прогнозування фінансового результату, потоків грошових коштів
	4.10. Планування та оцінка ризиків
5	Заснування та реєстрація фірми
6	Управління господарською діяльністю фірми
7	Аналіз результатів фінансово-господарської діяльності
Змістовий модуль III. Підведення підсумків бізнес-тренінгу	
8	Презентація розроблених бізнес-планів та результатів їх реалізації в процесі моделювання роботи виробничих фірм

1	2
9	Презентація звітів про результати фінансово-господарської діяльності фірм
10	Оцінка роботи команд
Разом годин: 54	

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Вступ до “Бізнес-тренінгу”

Загальна характеристика тренінгу (вихідні дані)

З 01.01.200... року ви — керівник підприємства, що виробляє та продає пральні машини-автомати. Кожний звітний період охоплює чотири місяці. Другий період починається з 01.05.200... року.

Для початку роботи ви маєте 5000000 грн власного капіталу та 3000000 грн — довгострокового кредиту. З цих грошей ви маєте спочатку витратити 2000000 грн — на придбання будівлі та земельної ділянки.

Беручи до уваги те, що рішення стосовно придбання необхідних ресурсів (прокату, електроніки, верстатів, наймання персоналу) завжди діють із запізненням на період, потрібно наперед визначити обсяги їх закупівель. Ваше замовлення припадає на 01.05.200...року. Ця дата є початком роботи і ваших працівників.

У період з 01.01.200... року по 01.05.200... року ви ще не маєте ніяких витрат. Вартість замовлених засобів виробництва необхідно сплатити в 2 періоді (постачальник надав вам право на відстрочку платежу).

Технологія виробництва пральної машини-автомата включає 2 фази:

I — виготовлення металевого корпусу з прокату;

II — монтаж електронної мікросхеми, яка забезпечує роботу машини в режимі програмування.

Для виробництва пральної машини необхідні:

Прокат

На одну машину потрібно 4 м прокату за наступними цінами: при замовленні

- до 50 000 м прокату — **25 грн за 1 м;**
- від 50 000 до 120 000 м прокату — **22 грн за 1 м;**
- понад 120 000 м прокату — **19 грн за 1 м.**

Оцінювання запасу прокату на складі проводиться за середньозваженими цінами. Затрати на виробництво та залишок прокату обчислюються за перерахованими середніми цінами:

Початк. запас · середня ціна поперед. періоду + обсяг закупки.
ціна за 1 м.

Початковий запас + обсяг закупки

Електроніка — один елемент на машину за ціною 300 грн. Ціна електроніки збільшується на вартість контракту, який постачальник оцінив у 300 000 грн.

Оцінювання складських запасів електроніки проводиться за середньозваженими цінами.

Верстати

Ціна одного верстата становить **192 000 грн.**

На одному верстаті за місяць можна виробити максимально **320** корпусів пральних машин. Продуктивність одного верстата за весь строк експлуатації становить — **38 400** корпусів.

Амортизація обчислюється на одиницю продукції за формулою:

$$\text{Амортизація} = \frac{\text{Ціна купівлі одного верстата}}{\text{Продуктивність верстата впродовж терміну експлуатації}}$$

За кожний проданий верстат ви отримаєте **30 %** залишкової вартості.

Персонал

Ваші витрати, пов'язані з прийомом на роботу одного робітника, становлять **10 000 грн.**

Погодинна ставка — **40 грн.** Робочий час за тиждень — **40 год.** По-наднормові години роботи непередбачені.

Для виробництва одного корпусу посудомийної машини робітникові потрібно **30 хв.** На монтаж електроніки в корпус посудомийної машини робітник витрачає **2 год.**

Ваші витрати при звільненні одного робітника становлять **7000 грн.**

Загальні витрати:

- загальні витрати на матеріал: (складування, внутрішньовиробничий транспорт та ін.) становлять 10 вартості виробничого матеріалу.

- загальновиборничі витрати: (заробітна плата допоміжного персоналу, витрати на опалення, освітлення та ін.) становлять 45 виробничої заробітної плати.

Інші витрати:

- адміністративні витрати за період становлять **1 250 000 грн.**
- транспортні витрати на одиницю продукції становлять **17 грн.**
- на складування перших 2000 одиниць готової продукції витрати не нараховуються.

Збут:

- виплати на *якість* визначаються для кожного періоду. Дія цих виплат послаблюється за період на **40**;
- виплати на *рекламу* визначаються для кожного періоду. Дія цих виплат послаблюється за період на 60 %.
- *ціна* пральних машин визначається для кожного періоду.

Кредити

- довгострокові кредити — максимальна сума довгострокового кредиту становить **12 000 000 грн.** Проценти становлять **10 %** від суми кредиту за період.
- короткострокові кредити — обчислюються для кожного періоду. Вони виникають автоматично при перевитраті банківського рахунка. У випадку, якщо надходження на банківський рахунок в наступному періоді більше, ніж виплати, то цей кредит автоматично гаситься. Відсоток становить **20 %** від суми кредиту на кінець попереднього періоду.

Результат періоду:

- податки — ставка податку на прибуток становить **30 %**;
- розподіл прибутку — 50 % прибутку за період перераховується до фонду розвитку виробництва; інші 50 % — розподіляються як дивіденди акціонерам.

Завдання для учасника тренінгу

Завдання 1. Визначити місію, цілі діяльності фірми та її стратегію.

Завдання 2. Визначити обсяги збуту та виробництва продукції на вашій фірмі, виходячи з того, що місткість ринку становить 108 тис. машин, можливий обсяг реалізації для однієї фірми — 16–23 тис. машин, орієнтовна ціна продажу однієї машини — 850–950 грн, витрати на підвищення якості продукції — 0,8–1,2 млн грн, на рекламу — 1–1,8 млн грн. Результати занести в табл. 1 (верхня частина).

Завдання 3. Розрахувати потреби фірми в ресурсах (прокаті, електроніці, верстатах, персоналі, грошових коштах) при визначених на попередньому етапі обсягах виробництва. Результати занести в табл. 1 (нижня частина).

Завдання 4. Розрахувати собівартість одиниці готової продукції. Результати занести в табл. 2.

Завдання 5. Визначити ціну готової продукції (табл. 2)

Завдання 6. Розрахувати очікуваний прибуток фірми за один період роботи.

Завдання 7. Проаналізувати фінансовий стан підприємства.

Алгоритм виконання завдань

1. Визначення місії та цілей діяльності фірми. Вибір стратегії:

- визначити назву фірми та її місцезонаштування;
- сформулювати місію фірми;
- визначити довго-, середньо – та короткострокові цілі фірми;
- обґрунтувати стратегію фірми.

2. Формування стратегічного плану виробництва продукції:

- вивчити кон'юнктуру ринку, можливості збуту продукції;
- здійснити моніторинг ринку сировини, устаткування та праці;
- розробити стратегічний план виробництва;
- визначити обсяги виробництва продукції;
- провести розрахунки потреб в матеріальних і трудових ресурсах;
- розробити прогноз ліквідності

3. Розробка концепції маркетингу:

- визначити цілі і стратегію маркетингу на довгостроковий період;
- розробити комплекс маркетингу (маркетинг-мікс) фірми:
  - визначити напрями товарної політики;
  - визначити цінову політику;
  - визначити напрями дистрибутивної політики;
  - розробити програму просування товару.
- прийняти управлінські рішення щодо підвищення конкурентоздатності товару.

4. Визначення витрат виробництва:

- скласти калькуляцію собівартості продукції за методом повних витрат;
- визначити нижню межу ціни на продукцію фірми в довгостроковому періоді;
- розрахувати витрати виробництва в короткостроковому періоді;
- розрахувати показник покриття постійних витрат;
- визначити нижню межу ціни на продукцію фірми в короткостроковому періоді;
- визначити вихідну ціну на продукцію фірми.

5. Розробка організаційної структури фірми:

- визначити і згрупувати функції, необхідні для досягнення поставлених цілей;
- визначити основні види робіт і згрупувати їх у відповідних організаційних одиницях;
- розробити і обґрунтувати організаційну схему виробничого підприємства;
- визначити оптимальну кількість організаційних рівнів;
- прийняти управлінські рішення щодо обсягів виробництва з урахуванням змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі фірми.

6. Моніторинг діяльності фірми:

- здійснити моніторинг ринку. Провести аналіз попиту на продукцію, конкуренції та політики продажів;
- провести аналіз фінансово-господарської діяльності фірми;
- провести оцінку ефективності обраної стратегії та скоригувати її чи замінити (у разі низької ефективності);
- провести аналіз управління якістю.

7. Управління фінансами фірми:

- проаналізувати структуру балансу;
- провести оцінку фінансової стійкості фірми;
- розрахувати показники ліквідності;
- дати оцінку платоспроможності фірми;
- проаналізувати звіт про фінансові результати;
- розробити прогноз руху грошових коштів;
- розрахувати і проаналізувати показники рентабельності;
- розрахувати показники оцінки становища фірми на ринку;

Таблиця 2

Калькуляція ціни			
Період № _____			
	Штук	Грн /шт.	Всього, грн
= Витрати, виробн. ступінь I			
Матеріал (прокат)	Виробн.	. . . , -	- - - . - - -
Загальні витрати на матеріал	. . . , -	. . . , -	. . . , -
Виробнича зарплата	. . . , -	. . . , -	. . . , -
Загальновиробничі витрати (без амортизац.)	. . . , -	. . . , -	. . . , -
Амортизація	. . . , -	. . . , -	. . . , -
= Виробничі витрати, незавершене виробництво вироблено		. . . , -	. . . , -
є на складі		. . . , -	. . . , -
всього		. . . , -	. . . , -
з них обробляється в подальшому		. . . , -	. . . , -
+ Витрати, виробн. ступінь II	Виробн.	. . . , -	. . . , -
Виробничий матеріал (електроніка)	. . . , -	. . . , -	. . . , -
Загальні витрати на матеріал	. . . , -	. . . , -	. . . , -
Виробнича зарплата	. . . , -	. . . , -	. . . , -
Загальновиробничі витрати	. . . , -	. . . , -	. . . , -
= Виробничі витрати, готові вироби вироблено		. . . , -	. . . , -
є на складі		. . . , -	. . . , -
всього		. . . , -	. . . , -
в т.ч. для збуту		. . . , -	. . . , -

Закінчення табл. 2

+ Управлінські витрати			
Витрати на надлишок персоналу	Запланов. збут	.....	.....
Витрати на найм/звільнення		.....	.....
Виплата процентів (довго- і короткострокові)		.....	.....
Витрати на якість		.....	.....
Інші управлінські витрати		.....	.....
Загальні витрати на збут			
Витрати на ринкову інформацію		.....	.....
Витрати на рекламу		.....	.....
+ Інші одиничні витрати на збут		.....	.....
Транспортні витрати			
= Собівартість		.....	.....
+ Норма прибутку		.....	.....
= Ціна продажу		.....	.....

Таблиця 3

Якість та реклама		
Підприємство № _____		
	Якість	Реклама
Виплати в періоді 2	.....	.....
= Дія в періоді 2	.....	.....
Залишкова дія з періоду 2	.....	.....
+ Виплати в періоді 3	.....	.....
= Дія в періоді 3	.....	.....
Залишкова дія з періоду 3	.....	.....
+ Виплати в періоді 4	.....	.....
= Дія в періоді 4	.....	.....

Залишкова дія з періоду 4 + Виплати в періоді 5 = Дія в періоді 5	....	....
Залишкова дія з періоду 5 + Виплати в періоді 6 = Дія в періоді 6	....	....
Залишкова дія з періоду 6 + Виплати в періоді 7 = Дія в періоді 7	....	....
Залишкова дія з періоду 7 + Виплати в періоді 8 = Дія в періоді 8	....	....
Залишкова дія з періоду 8 + Виплати в періоді 9 = Дія в періоді 9	....	....
Залишкова дія з періоду 9 + Виплати в періоді 10 = Дія в періоді 10	....	....
Залишкова дія з періоду 10 + Виплати в періоді 11 = Дія в періоді 11	....	....
Залишкова дія з періоду 11 + Виплати в періоді 12 = Дія в періоді 12	....	....
Залишкова дія з періоду 12 + Виплати в періоді 13 = Дія в періоді 13	....	....
Залишкова дія з періоду 13 + Виплати в періоді 14 = Дія в періоді 14	....	....
Залишкова дія з періоду 14 + Виплати в періоді 15 = Дія в періоді 15	....	....

Таблиця 4

Кількість прокату Підприємство № _____					
Період №	На початок періоду	+	=	-	=
		Кіль- кість, що надійшла	Кількість, що є в розпоряд- женні	Витрачена кількість	На кінець періоду
2	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
3	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
4	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
5	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
6	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
7	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
8	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	
9	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
10	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
11	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
12	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
13	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___

14	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___
15	___,___ -'___				

Таблиця 5

Вартість прокату Підприємство № _____					
Період №	На початок періоду	+ Кіль- кість, що надійшла	= Кількість, що є в розпоряд- женні	- Витрачена кількість	= На кінець періоду
2	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___
3	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___
4	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___
5	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___
6	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___
7	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___
8	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___
9	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___
10	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___	___,___ -'___

Закінчення табл. 5

11	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
12	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
13	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
14	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___	___,___ ,___
15	___,___ ,___				

Таблиця 6

Кількість верстатів Підприємство № _____					
Період №		Кількість верстатів на початок періоду	+ Надходження	- Вибуття	= Кількість верстатів на кінець періоду
2		---	---	---	---
3		---	---	---	---
4		---	---	---	---
5		---	---	---	---
6		---	---	---	---
7		---	---	---	---
8		---	---	---	---
9		---	---	---	---
10		---	---	---	---
11		---	---	---	---
12		---	---	---	---
13		---	---	---	---

Закінчення табл. 6

14		--	--	--	--
15		--	--	--	--

Таблиця 7

Вартість електроніки Підприємство № _____					
Період №	Початкова вартість	+	=	-	=
		Вартість електроні- ки, що надійшла	Вартість наявної електроні- ки	Вартість електроні- ки, що витрачена	Залишко- ва вартість
2	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___
3	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___
4	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___
5	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___
6	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___
7	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___
8	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___
9	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___
10	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___
11	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___	___,___ '___

Закінчення табл. 7

12	____,____ ____,____	____,____ ____,____	____,____ ____,____	____,____ ____,____	____,____ ____,____
13	____,____ ____,____	____,____ ____,____	____,____ ____,____	____,____ ____,____	____,____ ____,____
14	____,____ ____,____	____,____ ____,____	____,____ ____,____	____,____ ____,____	____,____ ____,____
15	____,____ ____,____				

Таблиця 8

Стан персоналу Підприємство № _____					
Період №		Кількість на початок періоду	+ Найм	- Звіль- нення	= Кількість на кінець періоду
2		----	---	---	----
3		----	---	---	----
4		----	---	---	----
5		----	---	---	----
6		----	---	---	----
7		----	---	---	----
8		----	---	---	----
9		----	---	---	----
10		----	---	---	----
11		----	---	---	----
12		----	---	---	----
13		----	---	---	----
14		----	---	---	----
15		----	---	---	----

ТЕСТИ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Варіант 1

1. Визначте, в якому співвідношенні знаходяться попит і пропозиція на ринку продавців:

- а) попит і пропозиція знаходяться в рівновазі;
- б) попит (зазвичай) перевищує пропозицію;
- в) попиту не існує;
- г) попит (зазвичай) менший від пропозиції.

2. Дайте відповідь, що є результатом переходу від ринку продавців до ринку покупців:

- а) підприємство може без труднощів продавати свої товари;
- б) підприємство має значно більше приділяти увагу споживачеві;
- в) необхідність орієнтації на ринок управління підприємством;
- г) ніхто не хоче більше нічого купувати.

3. Поясніть, що розуміють під основоположним рішенням у підприємстві:

- а) вибір місця розташування підприємства;
- б) вибір юридичної форми;
- в) рішення, які пізніше можуть бути змінені без значних витрат;
- г) у межах основоположних рішень визначають коротко- і середньострокові підприємницькі цілі;
- д) основоположні рішення мають довгострокову дію;
- е) основоположні рішення включають в себе запланований обсяг збуту продукції.

4. Визначте, яких довгострокових цілей намагаються досягти більшість підприємців у ринковій економіці:

- а) виконання виробничих завдань, поставлених державою;
- б) зміцнення позиції підприємства на ринку;
- в) забезпечення незалежності підприємства;
- г) максимізації прибутку;
- д) постійного покриття витрат.

5. Розрізняють такі форми ринку залежно від кількості та величини учасників ринку:

- а) поліполія — багато дрібних продавців і багато дрібних покупців;

- б) вільний та регульований ринок;
- в) олігополія — багато дрібних продавців і незначна кількість споживачів;
- г) олігополія — мала кількість середніх продавців і багато дрібних споживачів;
- д) монополія — один крупний продавець і багато дрібних споживачів;

6. До дистрибутивної політики належать такі елементи:

- а) життєвий цикл продукту;
- б) Public relations;
- в) шляхи збуту;
- г) фізична дистрибуція.

7. До виробничо-асортиментної політики належать такі елементи:

- а) модифікація продукції;
- б) шляхи збуту;
- в) вилучення продукції;
- г) оновлення продукції;
- д) умови платежу;
- е) Public relations.

8. Попит окремого споживача на продукт визначають такі фактори:

- а) ціна запропонованого продукту;
- б) попит всіх споживачів на цей продукт;
- в) прибуток, який отримує продавець;
- г) доходи споживача;
- д) потреба споживача.

9. Визначте, для чого підприємство здійснює амортизаційні відрахування:

- а) щоб рівномірно розподілити загальні витрати виробництва на термін служби основних фондів;
- б) за допомогою амортизації початкова вартість обладнання включається у собівартість продукції;
- в) щоб рівномірно розподілити постійні затрати на термін служби основних фондів;
- г) амортизація дає можливість підприємству “накопити” гроші для заміни обладнання.

10. Назвіть правильні визначення основних фондів:

- а) основні фонди оплачуються власниками підприємства;
- б) основні фонди — це майно, яке довгостроково використовується на підприємстві;
- в) основні фонди — частина майна підприємства, яка початково не призначена для продажу;
- г) основні фонди — частина загальних витрат, яка при зміні обсягу виробництва залишається незмінною.

Варіант 2

1. Поділ витрат на постійні та змінні проводиться з метою:

- а) прогнозування прибутку;
- б) визначення для кожної конкретної ситуації обсягу продажу продукції, що забезпечує беззбиткову діяльність;
- в) визначення виробничої та комерційної собівартості;
- г) визначення ціни продукції в короткостроковому періоді.

2. До змінних витрат належать:

- а) матеріальні витрати;
- б) витрати на реалізацію продукції;
- в) амортизаційні відрахування;
- г) заробітна плата виробничого персоналу;
- д) адміністративні і управлінські витрати.

3. Визначте, для чого складається баланс:

- а) щоб на поточний момент показати стан майна та фінансовий стан підприємства;
- б) щоб задокументувати, як виникли прибуток і збиток;
- в) протиставляє доходи одного періоду витратам того самого періоду;
- г) дає інформацію про те, звідки надходять фінансові ресурси і на що вони витрачені.

4. Назвіть які статті належать до власного капіталу акціонерного товариства:

- а) каса;
- б) статутний капітал;
- в) резервний капітал;
- г) короткострокові зобов'язання;
- д) довгострокові зобов'язання;
- е) нерозподілений прибуток;
- є) використаний прибуток.

5. Визначте, який метод обліку співставляє надходження і виплати одного періоду:

- а) розрахунок ліквідності;
- б) облік прибутків та збитків;
- в) баланс підприємства;
- г) розрахунок затрат та результатів.

6. Джерела фінансових ресурсів підприємства збільшуються за рахунок:

- а) прибутку від реалізації продукції (послуг) та майна підприємства;
- б) амортизаційних відрахувань;
- в) доходів від володіння корпоративними правами;
- г) податку на додану вартість;
- д) внесків у статутні фонди інших підприємств.

7. Визначте, які види підприємств існують в Україні:

- а) індивідуальне;
- б) державне;
- в) сімейне;
- г) приватне;
- д) корпоративне;
- е) колективне;
- ж) господарське товариство;
- з) комунальне;
- і) підприємство, яке засноване на власності об'єднання громадян.

8. Назвіть, які види господарських товариств існують в Україні:

- а) акціонерне товариство;
- б) товариство з обмеженою відповідальністю;
- в) товариство з необмеженою відповідальністю;
- г) товариство з додатковою відповідальністю;
- д) повне товариство;
- е) неповне товариство;
- ж) командитне товариство;
- з) спільне товариство.

9. Організаційно-правова форма підприємства, яка створена не менше ніж трьома фізичними особами, що працюють в ній і несуть відповідальність у межах всього майна підприємства

та особистого майна в розмірі, еквівалентному річному заробітку – це:

- а) командитне товариство;
- б) товариство з додатковою відповідальністю;
- в) кооператив;
- г) товариство з обмеженою відповідальністю.

10. Кожний з учасників товариства з обмеженою відповідальністю до моменту реєстрації товариства повинен внести:

- а) 30% свого внеску;
- б) 50% свого внеску;
- в) всю суму внеску;
- г) немає обмежень.

Варіант 3

1. Товариство, яке поряд з одним або більше учасниками, які несуть відповідальність за зобов'язання товариства своїм майном, включає також одного або більше учасників, відповідальність яких обмежується внеском у майні товариства, називають:

- а) повним;
- б) командитним;
- в) товариством з обмеженою відповідальністю;
- г) акціонерним товариством.

2. Партнерство (товариство) – це:

- а) самостійне ведення справ, засноване на власності підприємця;
- б) об'єднання капіталів двох і більше окремих фізичних або юридичних осіб за умов розподілу прибутку та ризику;
- в) незалежна юридична особа, підприємство, засноване на акціонерній власності.

3. Визначте, за яким критерієм підприємства поділяються на малі, середні, великі:

- а) за формою власності;
- б) за формою організації;
- в) за розміром;
- г) за сферою діяльності;
- д) за видом діяльності;
- е) за типом діяльності.

4. Дайте відповідь, які основні функції притаманні малому підприємству:

- а) формування конкурентного середовища;
- б) доцільність масового випуску продукції;
- в) надання ринковій економіці необхідної гнучкості;
- г) вирішення проблем зайнятості;
- д) пом'якшення соціальної напруги;
- е) необхідність поєднання усіх стадій технологічного процесу.

5. Суб'єктами малого підприємства (відповідно до Закону України "Про державну підтримку малого підприємства") є юридичні особи, в яких:

- а) середньооблікова чисельність не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 100 тис. євро;
- б) середньооблікова чисельність не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 500 тис. євро;
- в) середньооблікова чисельність не перевищує 100 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 500 тис. євро.

6. Дайте відповідь, чи впливає обсяг господарського обороту підприємства в Україні на належність його до категорії малих підприємств:

- а) так;
- б) ні;
- в) залежно від галузі;
- г) залежно від сфери діяльності.

7. Частка підприємця на ринку певного товару визначається монопольним становищем, а саме:

- а) якщо перевищує 25 %;
- б) якщо перевищує третину;
- в) якщо перевищує 35 %;
- г) якщо перевищує 50 %.

8. Підприємство залежно від власності поділяється на такі різновиди:

- а) індивідуальне;
- б) приватне;
- в) особисте;
- г) колективне;
- д) корпоративне;
- е) державне.

9. Підприємцями можуть бути:

- а) усі громадяни України;
- б) громадяни інших держав;
- в) громадяни, які досягли працездатного віку;
- г) громадяни України, інших держав, особи без громадянства не обмежені законом у правоздатності або дієздатності.

10. Визначте, які категорії громадян не допускаються до заняття підприємницькою діяльністю:

- а) військовослужбовці;
- б) службові особи органів державної влади;
- в) особи, які не мають спеціальної освіти;
- г) особи, яким суд заборонив займатися певною діяльністю;
- д) особи, які не мають стартового капіталу.

Варіант 4

1. Визначте, яка діяльність може здійснюватися лише державними підприємствами:

- а) пошук та експлуатація родовищ корисних копалин;
- б) діяльність, пов'язана з обігом наркотичних засобів;
- в) виготовлення та реалізація військової зброї та боєприпасів до неї, вибухових речовин;
- г) діяльність, пов'язана з охороною окремих особливо важливих об'єктів права державної власності;
- д) створення та утримання ігрових закладів, організація азартних ігор;
- е) розроблення, випробування, виробництво та експлуатація ракет-носіїв;
- ж) видобування, виробництво й використання радіоактивних відходів, джерел іонізуючого випромінювання;
- з) виплата та доставка пенсій, грошової допомоги малозабезпеченим громадянам.

2. Назвіть, ким видається спеціальний дозвіл (ліцензія) на певні види підприємницької діяльності:

- а) Верховною Радою України;
- б) Президентом України;
- в) Кабінетом Міністрів України;
- г) органом ліцензування;
- д) органами виконавчої влади.

3. Термін дії ліцензії:

- а) не менш як 1 рік;
- б) не менш як 2 роки;
- в) не менш як 3 роки;
- г) не менш як 4 роки;
- д) не менш як 5 років.

4. Визначте, як здійснюється вибір видів підприємницької діяльності:

- а) за рекомендацією місцевих рад народних депутатів;
- б) залежно від ситуації, що утворилася в регіоні;
- в) вільно;
- г) згідно з метою та предметом діяльності суб'єктів і підприємництва;
- д) за рекомендацією та настановами друзів і близьких рідних.

5. Назвіть, як здійснюється формування програми діяльності підприємця:

- а) самостійно;
- б) за узгодженням з органами державної влади;
- в) залежно від виду діяльності;
- г) залежно від ринкового попиту;
- д) згідно із замовленням.

6. Виявлений підприємцем загальний задум щодо створення нового або модифікованого товару, просування його на ринок, — це:

- а) підприємницька логіка;
- б) підприємницька ідея;
- в) бізнес-план;
- г) бізнес-проект.

7. До методів індивідуального пошуку підприємницьких ідей не належить:

- а) метод аналогії;
- б) метод інверсії;
- в) метод ідеалізації;
- г) метод “мозкового” штурму.

8. До методів колективного пошуку підприємницьких ідей не належить:

- а) метод “мозкового” штурму;
- б) конференція ідей;

- в) метод колективного блокноту;
- г) економіко-математичні методи.

9. Сукупність державних, приватних та громадських інститутів, які обслуговують інтереси суб'єктів підприємництва, забезпечують їхню господарську діяльність та сприяють підвищенню її ефективності, – це:

- а) ринковий механізм;
- б) організаційні форми бізнесу;
- в) інфраструктура бізнесу;
- г) асоціація.

10. Джерелами формування підприємницької ідеї є:

- а) держава;
- б) споживачі;
- в) рівень менеджменту;
- г) бюджет.

Варіант 5

1. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності проводиться:

- а) виконками рад народних депутатів;
- б) виконками обласних рад народних депутатів;
- в) відповідними галузевими міністерствами чи Кабінетом Міністрів України;
- г) виконками міських та районних рад народних депутатів.

2. Державна реєстрація суб'єкта підприємництва відбувається:

- а) за місцем знаходження фірми;
- б) за місцем проживання підприємця – власника фірми;
- в) за їх місцезнаходженням або місцем проживання;
- г) за місцем їх діяльності.

3. Відомості про реєстрацію суб'єктів підприємництва подаються до:

- а) відповідного міністерства;
- б) виконавчого комітету ради народних депутатів;
- в) відповідної державної податкової інспекції;
- г) органу державної статистики;
- д) установ банків.

4. Перереєстрація суб'єктів підприємництва проводиться у разі:

- а) зміни власника (власників);
- б) зміни форми власності;
- в) зміни назви фірми;
- г) зміни організаційної форми;
- д) зміни місцезнаходження чи місця проживання.

5. Розмір реєстраційного збору за державну реєстрацію фірми залежить від:

- а) суб'єкта підприємництва: фізична чи юридична особа;
- б) обраної організаційно-правової форми підприємництва;
- в) сфери підприємницької діяльності;
- г) розміру статутного капіталу;
- д) кількості засновників;
- е) кількості видів продукції (робіт, наданих послуг).

6. Умовами переходу суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб на сплату єдиного податку є:

- а) кількість працівників – до 10 осіб, обсяг виторгу – не більш як 500 тис. грн за рік;
- б) кількість працівників – 50 осіб, обсяг виторгу – 1 млн грн;
- в) кількість працівників – 5 осіб, обсяг виторгу – 100 тис. грн;
- г) без права найму робочої сили.

7. Умовами переходу суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб на спрощену систему оподаткування є:

- а) кількість працівників – до 10 осіб, обсяг виторгу – 100 тис. грн;
- б) кількість працівників – 50 осіб, обсяг виторгу 1 млн грн;
- в) кількість працівників – 5 осіб, обсяг виторгу – 100 тис. грн;
- г) обсяг виторгу – 100 мінімальних заробітних плат.

8. Визначте, чи може фінансування підприємства майже повністю здійснюватися за рахунок довгострокового позичкового капіталу:

- а) не може;
- б) може за умови, що відсотки за обслуговування позичкового капіталу перебиваються рентабельністю сукупного інвестованого капіталу;
- в) може, якщо темпи інфляції будуть нижчими за відсотки щодо обслуговування боргу;
- г) може, якщо підприємство має чистий оборотний капітал.

9. Нормальний прибуток – це :

- а) загальний виторг фірми за вирахуванням її економічних витрат;
- б) мінімальний прибуток, який має заробити підприємець, щоб залишитися у своєму бізнесі;
- в) різниця між загальним виторгом і явними витратами фірми;
- г) сума грошей, яку отримує підприємець за реалізовану продукцію.

10. Фінансова установа з кількістю засновників не менш як 50 осіб, об'єднаних спільною територією або спільним місцем роботи (навчання), що кредитує тільки своїх членів, – це:

- а) інвестиційна компанія;
- б) довірче товариство;
- в) кредитна спілка;
- г) комерційний банк.

Варіант 6

1. Сума боргів не сплачених підприємству, організації, установі юридичними або фізичними особами – це:

- а) факторинг;
- б) кредиторська заборгованість ;
- в) дебіторська заборгованість;
- г) фінансовий кредит.

2. Формами виробничого підприємства є:

- а) традиціоналістське;
- б) комерційне;
- в) інноваційне;
- г) посередницьке;
- д) допоміжне.

3. До допоміжних видів виробничої підприємницької діяльності не належить:

- а) інформаційна;
- б) інжинірингова;
- в) фінансова;
- г) консалтингова.

4. Сукупність властивостей продукції, які визначають ступінь її придатності для використання за призначенням, — це:

- а) стандарт;
- б) норма;
- в) якість;
- г) цінність.

5. Процес створення та комерційного використання техніко-технологічних нововведень — це:

- а) інжиніринг;
- б) консалтинг;
- в) інноваційне підприємництво;
- г) лізинг.

6. До основних видів інноваційного підприємництва не належить:

- а) інновація продукції;
- б) соціальні інновації;
- в) інвестиційні інновації;
- г) інновація технологій.

7. До основних видів франчайзингу не належить:

- а) виробничий;
- б) товарний;
- в) фінансовий;
- г) бізнесовий.

8. Сукупність фірм або окремих осіб, які беруть на себе або допомагають передати іншому право власності на конкретний товар або послугу на шляху від виробника до споживача, — це:

- а) товарорух;
- б) канал розподілу;
- в) торговий апарат;
- г) контрактанти.

9. Вид діяльності, пов'язаний з рухом товарів, послуг та інформації між економічними суб'єктами — це:

- а) венчурний бізнес;
- б) логістика;
- в) лізинг;
- г) інжиніринг.

10. Домовленість, в якій власник торгової марки, торгової назви чи авторського права надає можливість іншій фірмі використовувати їх, виконуючи певні погоджені умови, — це:

- а) ліцензія;
- б) патент;
- в) франшиза;
- г) преференція.

Варіант 7

1. Витрати і прибуток торговельної організації включаються:

- а) до закупівельної ціни;
- б) до оптової ціни підприємства;
- в) до оптової ціни промисловості;
- г) до роздрібною ціни.

2. Документ, який засвідчує якість товару і видається компетентними органами на основі експертизи товарів, — це:

- а) товарний знак;
- б) марка;
- в) сертифікат;
- г) ліцензія.

3. Непередбачена суб'єктом господарської діяльності небезпека, яка спричиняє можливість втрат, загрожує реалізації поставленої мети і зумовлена, передусім, випадковим характером прийнятих ним рішень — це:

- а) інвестиційний ризик;
- б) матеріально-технічний ризик;
- в) економічний ризик;
- г) виробничий ризик.

4. Ризик непогашення чи неповного погашення банку-кредитору платіжних зобов'язань позичальником — це:

- а) ризик рефінансування;
- б) кредитний ризик;
- в) управлінський ризик;
- г) відсотковий ризик.

5. Діяльність підприємства, банку, організації, спрямована на подолання невизначеності альтернативного вибору, скорочення можливих втрат, зумовлених ризиком, — це:

- а) диверсифікація вкладень;

- б) менеджмент ліквідності;
- в) управління ризиками;
- г) арбітраж.

6. Здатність юридичної або фізичної особи своєчасно і повністю виконувати свої платіжні зобов'язання перед іншими суб'єктами господарської діяльності — це:

- а) ліквідність;
- б) фінансова стійкість;
- в) платоспроможність;
- г) фінансовий ліверидж.

7. Чим вищий фінансовий ліверидж фірми, тим:

- а) нижча частка заборгованості порівняно з власним капіталом;
- б) вища частка заборгованості;
- в) вища ліквідність;
- г) нижча ліквідність.

8. До зовнішніх джерел фінансування фірми не належить:

- а) лізинг;
- б) факторинг;
- в) цінні папери та векселі;
- г) резервний фонд.

9. До основних джерел погашення кредитів не належить:

- а) отримання готівки;
- б) продаж активів;
- в) залучення коштів шляхом випуску боргових зобов'язань або цінних паперів;
- г) резервний фонд.

10. Розрахунок якого показника дає можливість визначити спроможність підприємства здійснювати фінансування за рахунок власних коштів:

- а) Cash-flow;
- б) ліквідності;
- в) обіговості капіталу;
- г) ділової активності.

Примітка: правильних відповідей на питання може бути кілька.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність та функції підприємництва.
2. Оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності — юридичних осіб.

3. Суб'єкти підприємництва.
4. Технологія розробки бізнес-плану.
5. Принципи підприємницької діяльності.
6. Статутний фонд та його формування.
7. Обмеження в підприємницькій діяльності.
8. Сутність та особливості корпорації.
9. Економічна основа підприємництва.
10. Способи сплати податків з доходів приватного підприємця.
11. Види підприємницької діяльності.
12. Торговельний патент: умови придбання, вартість, термін дії.
13. Необхідні умови розвитку підприємництва.
14. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва.
15. Організаційні форми підприємництва.
16. Сутність корпоративного управління.
17. Механізм державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності – юридичної особи.
18. Стадії розробки бізнес-плану.
19. Види господарських товариств та їх характеристика.
20. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності.
21. Акціонерне товариство: сутність та види.
22. Джерела фінансування підприємництва в Україні.
23. Механізм державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи.
24. Фінансово-кредитне підприємництво.
25. Лізинг як форма підприємницької діяльності.
26. Переваги та недоліки одноосібного володіння.
27. Ліцензування в підприємницькій діяльності.
28. Комерційне підприємництво.
29. Франчайзинг як форма підприємницької діяльності.
30. Підприємець – ключова фігура ринкової економіки.
31. Форми об'єднань підприємств в Україні.
32. Сертифікація продукції як інструмент державного регулювання підприємництва.
33. Види підприємств в Україні.
34. Структура бізнес-плану.

35. Засновницькі документи суб'єктів підприємницької діяльності.
36. Бізнес-інкубатори як форма підтримки малого підприємництва.
37. Проблеми розвитку підприємництва в Україні.
38. Юридичний статус підприємництва.
39. Правова база розвитку підприємництва.
40. Порядок патентування підприємницької діяльності.
41. Сутність та методи державного регулювання підприємництва.
42. Види лізингу.
43. Сутність та функції бізнес-плану.
44. Державні та міжнародні організації підтримки підприємництва в Україні.
45. Єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва.
46. Припинення діяльності підприємницьких структур.
47. Державна політика підтримки підприємництва.
48. Органи управління акціонерним товариством.
49. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні.
50. Фіксований податок для суб'єктів малого підприємництва.
51. Статут підприємництва.
52. Суб'єкти підприємницької діяльності — платники ПДВ та акцизного збору.
53. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні.
54. Порядок відрахувань суб'єкта підприємницької діяльності — фізичної особи в Пенсійний фонд і фонди соціального страхування.
55. Підприємство: сутність, ознаки, функції.
56. Державна регуляторна політика у сфері підприємництва.
57. Загальна система оподаткування приватного підприємця.
58. Роль та значення посередницького підприємництва.
59. Переваги та недоліки партнерства (товариства).
60. Порядок відкриття рахунка суб'єкта підприємницької діяльності в установі банку.
61. Сутність і методи підприємницького управління.
62. Страхування як інструмент економічного захисту підприємця.
63. Основні методи впливу підприємця на підлеглих.
64. Управління економічними ризиками в підприємстві.
65. Форми спільного міжнародного підприємництва.
66. Функціональне управління в підприємстві.

67. Сутність, види та елементи підприємницької культури
68. Механізм зменшення економічних ризиків у підприємництві.
69. Світовий досвід створення вільних економічних зон.
70. Підприємницька етика.
71. Управління мотивацією персоналу.
72. Особливості створення та функціонування вільних економічних зон в Україні.
73. Інструменти управління ризиками.
74. Форми коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва.
75. Причини економічних ризиків у підприємстві.
76. Управління організаційними комунікаціями.
77. Посередники на фондовому ринку.
78. Підприємництво у сфері банківських послуг.
79. Кредитування та його роль у розвитку підприємництва.
80. Соціальні цінності і культура підприємницької діяльності.
81. Кредитні спілки та їх роль у розвитку підприємництва.
82. Інноваційна діяльність суб'єктів підприємництва.
83. Нові напрями розвитку підприємництва в Україні.
84. Особливості функціонування товарної біржі.
85. Селянське (фермерське) господарство як форма підприємницької діяльності.
86. Тенденції та проблеми розвитку фермерства.
87. Основні напрями державної підтримки селянських (фермерських) господарств.
88. Форми господарсько-торговельної (комерційної) діяльності.
89. Особливості діяльності виробничого кооперативу.
90. Здійснення підприємницької діяльності без створення юридичної особи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

І. Законодавчі акти

1. *Господарський кодекс України*: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. — К.: Істина, 2003. — 208 с.
2. *Закон України “Про підприємництво”* від 7 лютого 1991 року № 698-ХІІ // *Відомості Верховної Ради України*. — 1991. — № 14. — С. 168.

3. *Закон України “Про господарське товариство”* від 19 вересня 1991 року № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 49. — С. 682.
4. *Закон України “Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності”* від 18 лютого 1992 року № 2132-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 21. — С. 296.
5. *Закон України “Про державну підтримку малого підприємництва в Україні”* від 19 жовтня 2000 року № 2063-III // Уряд. кур’єр. — 2000. — 22 листоп.
6. *Закон України “Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні”* від 21 грудня 2000 року № 2157-III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 40. — С. 176.
7. *Закон України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності”* від 1 червня 2000 року № 1775-III // Відомості Верховної Ради. — 2000. — № 36. — С. 299.
8. *Закон України “Про патентування деяких видів підприємницької діяльності”* від 23 березня 1996 р. №98/96-ВР // Відомості Верховної Ради. — 1996. — № 14.
9. *Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців”* від 15 травня 2003 р. № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 15. — С. 203.
10. *Закон України “Про фінансовий лізинг”* від 11 грудня 2003 р. № 1381-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 42. — С. 97.
11. *Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”* від 9 липня 2003 р. № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 27. — С. 69.
12. *Закон України “Про селянське (фермерське) господарство”* від 22.06.93 № 3312-XII (в новій ред.) // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 32. — С. 341.
13. *Указ Президента України “Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб’єктів малого підприємництва”* від 28 червня 1999 року №746/99

II. Основна

1. *Бусыгин А. В.* Предпринимательство: Основной курс: Учеб. для вузов. — М.: Инфра-М, 1997. — 608 с.
2. *Варналій З. С.* Основи підприємництва: Навч. посіб. — 2-ге вид., випр. і допов. — К.: Знання-Прес, 2003. — 285 с.
3. *Дашков Л. П.* Предпринимательство и бизнес: Учеб. пособие / Л. П. Дашков, А. И. Данилов, Е. Б. Тютюкина. — М.: ИВЦ “Маркетинг”, 1996. — 304 с.
4. *Злупко С. М.* Підприємництво: основи, особливості, механізми: Навч. посіб. / С. М. Злупко, О. В. Стефанишин, Л. А. Швайка. — Л.: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2000. — 370 с.
5. *Климко О.* Власна справа / О. Климко, А. Ковалко. — Навч.-метод. посіб. — К.: Юніверс, 2001. — 108 с.
6. *Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання:* Навч. посіб. / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, Л. А. Мартинюк та ін.; Ред. Л. І. Воротіна. — 3-тє вид., допов. і переробл. — К.: Європ. ун-т, 2004. — 308 с.
7. *Мочерний С. В.* Основи підприємницької діяльності: Посібник. — С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. — К.: Академія, 2001. — 280 с.
8. *Онищенко Т.* Предпринимательская деятельность без создания юридического лица. — 3-е изд., перераб. и доп. — Х.: Фактор, 2000. — 376 с.
9. *Организація підприємництва /* Э. А. Арустамов, А. Н. Пахомкин, А. П. Платонов и др. — М.: Маркетинг, 2001. — 249 с.
10. *Покропивний С. Ф.* Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посіб. / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. — К.: КНЕУ, 1998. — 352 с.
11. *Предпринимательство:* Учеб. для вузов / Под. ред. В. Я. Горфинкеля, Г. Б. Поляка, В. А. Швандара. — М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1999. — 475 с.
12. *Пуцько Б. М.* Основи підприємницької діяльності (практичні аспекти): Навч. посіб. — Л., 1997. — 130 с.
13. *Розвиток підприємництва в Україні /* П. Гайдуцький та ін. — К.: Нора-Друк, 2003. — 248 с.
14. *Сизоненко В. О.* Сучасне підприємництво: Довідник. — К.: Знання-Прес, 2003. — 379 с.

15. *Шевеленко С. Д.* Підприємництво і підприємницька діяльність / С. Д. Шевеленко, І. І. Федів; Заг. ред. В. В. Сопка. — К.: Вища шк., 1997. — 224 с.
16. *Щёкин Г. В.* Управление бизнесом — К.: МАУП, 2004. — 258 с.

III. Допоміжна

1. *Герчикова И. Н.* Государственное регулирование предпринимательской деятельности: государственное и межфирменное: Учеб. пособие. — М.: Консалтбанкир, 2002. — 704 с
2. *Данилейко О.* Власна справа: Метод. посіб. для тренерів / О. Данилейко, І. Захарченко, К. Ковалко. — К.: Юніверс, 2002. — 144 с.
3. *Державне регулювання економіки* / І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка та ін.; За ред. І. Р. Михасюка. — К.: Атіка; Ельга-Н, 2000. — 592 с.
4. *Економіка виробничого підприємництва: Навч. посіб. /* Й. М. Петрович, І. О. Будіщева, І. Г. Устінова та ін.; За ред. Й. М. Петровича. — 3-тє вид., переробл. і допов. — К.: Знання, 2001. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ стол.).
5. *Економіка і підприємництво: стан та перспективи: Зб. наук. пр.* — К.: КНТЕУ, 2002. — 323 с.
6. *Кононенко О.* Частное предпринимательство: фиксированный налог. — Х.: Фактор, 2001. — 179 с.
7. *Лицензирование предпринимательской деятельности: Бюлетень.* — К.: Бест и К°, 2001. — Вып. 35. — 92 с. — (Право и практика.).
8. *Малое предпринимательство в Украине: Бюлетень.* — К.: Бест и К°, 2001. — Вып. 36. — 100 с. — (Право и практика).
9. *Науково-практичний коментар Господарського кодексу України* / Кол. авт.: Г. Л. Знаменський, В. В. Хахулін, В. С. Щербина та ін.; За заг. ред. В. К. Мамутова. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 688 с.
10. *Онищенко Т.* Приватний підприємець / Т. Онищенко, Ю. Рудяк. — 4-тє вид., переробл. і допов. — Х.: Фактор, 2002. — 496 с.
11. *Савченко Е.* Приватне підприємництво: запитання та відповіді / Е. Савченко, Ж. Семенченко, О. Пироженко. — 5-тє вид., переробл. і допов. — Х.: Фактор, 2003. — 128 с.

12. *Словник підприємця* / Авт.-укл.: О. О. Слюсаренко, Д. Д. Огороднікова, В. Л. Наконечний. — К.: РВПС України НАН України, 1999. — 195 с.
13. *Смовженко Т. С.* Державна політика сприяння розвитку підприємництва: Монографія. — Л.: Ін-т регіональн. досліджень НАН України, 2001. — 464 с.
14. *Шпак В. І.* Розвиток малого підприємництва в Україні (на прикладі української видавничо-поліграфічної компанії “Експрес-об’ява”): Наук. вид. — К.: МАУП, 2002. — 112 с.
15. *Якщо* вирішив стати підприємцем: Довід. підприємця-початківця / М. В. Підмогильний, О. В. Шлепнін, В. М. Путій та ін. — К., 2003. — 249 с.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Бізнес-тренінг”	6
Методичні матеріали до практичних занять	7
Тести для підсумкового контролю знань	21
Питання для самоконтролю	34
Список літератури	37

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Коліна*
Комп’ютерне верстання *О. А. Залужна*

Зам. № ВКЦ-3872

Підп. до друку 30.03.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 2,38. Обл.-вид. арк. 2,27. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*